

Asia: Rakennuksen tekijänoikeussuoja

Annettu: 9.4.1996

Kerrostalarakennusten julkisivut tai ulkomuodot eivät olleet arkkitehtonisilta elementeiltään eivätkä myöskään kokonaisuutena riittävän itsenäisiä ja omaperäisiä yltääkseen tekijänoikeudelliseen teostasoon.

Selostus asiasta

Arkkitehti A on 24.7.1995 ja 12.9.1995 päivätyillä kirjelmillään pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa seuraavista kysymyksistä:

1. Suojaako tekijänoikeus Asunto Oy X:n rakennuksia?
2. Loukkaako yhtiön suunnittelema parvekkeiden lasitus hakijan tekijänoikeutta?
3. Onko tekijänoikeus luonteeltaan sellainen oikeus, ettei esimerkiksi rakennuslupa voi sitä välittömästi koskea?

Arkkitehti A on suunnitellut lausuntopyynnön kohteena olevat Asunto Oy X:n rakennukset vuonna 1975. Rakennukset edustavat laadukasta 1970-luvun kerrostalarakentamista ja ovat saaneet tunnustusta onnistuneena kokonaisuutena.

Asunto Oy on hakenut Turun kaupungin rakennuslautakunnalta lupaa parvekkeiden lasitukseen. Hakija on antanut hakemuksesta lasitusta vastustavan lausunnon, samoin kaupunkikuvaneuvottelukunta, joka on kaupunkikuvan ja rakennustaiteen asiantuntijoista koostuva elin. Rakennuslautakunta on luvan hylkäämistä esittäneestä päätösehdotuksesta huolimatta myöntänyt lasitukseen luvan 6.7.1995. Hakijan mukaan rakennuslautakunta on nähtävästi täysin sivuuttanut tekijänoikeudelliset näkökohdat päätöstä tehdessään.

Lausuntopyynnössä viitataan tekijänoikeuslakiin, jonka mukaan sillä, joka on luonut rakennustaiteen tuotteen, on teokseen tekijänoikeus. Hakijan mukaan hänen luomansa rakennukset ovat tekijänoikeutta nauttavia luovan työn tuloksia eli sillä tavalla kiistattomasti itsenäisiä ja omaperäisiä, ettei kukaan muu olisi suunnitellut niitä samalla tavalla. Rakennuksen käyttötarkoitus tai rakennusmateriaali eivät hänen mukaansa voi vähentää teoksen ilmentämää luovuutta.

Hakija mainitsee, että tekijällä on muun muassa respektioikeus teokseensa: teosta ei saa muuttaa tekijää loukkaavalla tavalla. Hakija katsoo, että piirustusten mukainen lasitus muuttaa rakennusten ulkonäköä ja massoitusta oleellisesti. Lasitus saattaa toteutua myös hallitsemattomana ja

rakennusten ulkonäkö muuttua ennalta-arvaamattoman sekavaksi, sillä taloyhtiön osakkailla on vapaus päättää, haluavatko he asuntoonsa parvekelasituksen.

Hakija katsoo rakennusten ulkonäön huonontuvan lasituksen jälkeen niin oleellisesti, että se suuresti loukkaa häntä tekijänä. 1970-luvun arkkitehtuurin "kuorruttaminen" 90-luvun tekniikalla hävittää hänen mukaansa rakennuksen alkuperäisyyden.

Lausuntopyynnössä viitataan tekijänoikeuslain 25 e §:ssä annettuun oikeuteen muuttaa rakennusta, mikäli teknilliset tai tarkoituksenmukaisuussyyt sitä vaativat. Hakijan mukaan tätä oikeutta on tulkittava poikkeussäännöksenä suppeasti: syiden on oltava painavia eikä niillä saa loukata tekijänoikeutta enempää kuin on välttämätöntä. Hakijan mukaan tapauksessa ei ole esitetty sellaisia syitä, jotka oikeuttaisivat omistajaa loukkaamaan tekijää siinä määrin kuin parvekkeiden lasittaminen merkitsee. Jokainen osakas on myös huoneistoa ostaessaan ollut tietoinen, että parvekkeet ovat lasittamattomia.

Hakijan mukaan lausuntopyynnön kohteena olevat rakennukset on suunniteltu täydentämään olemassa olevaa kaupunkirakennetta, siihen mahdollisimman hyvin sopeutuen mutta kuitenkin omaleimaisuudellaan kaupunkikuvaa rikastuttaen. Parvekelasituksen myötä rakennukset muuttuvat niin, että kaupunkikuva tulee oleellisesti köyhemmäksi ja anonyymimmäksi, minkä seikan hakija katsoo loukkaavan luovaa panostaan kaupunkisuunnittelijana.

Syyskuun 12. päivänä 1995 tehdyssä lausuntopyynnön täydennyksessä hakija esittää edellä mainitun kysymyksen numero 3, joka koskee tekijänoikeuden suhdetta muihin varallisuusoikeuksiin. Turun ja Porin lääninoikeus jätti hakijan valituksen tutkimatta, koska "rakennuslautakunnan päätös ei esitetyn rakennusten suunnittelijan tekijänoikeuden loukkauksen perusteella koske välittömästi A:n oikeutta rakennuslaissa tarkoitettulla tavalla". A:lla ei siten katsottu olevan valitusoikeutta asiassa. Hakija tulkitsee tilanteen niin, että lääninoikeuden mielestä tekijänoikeus ei ole sen arvoinen oikeus, että sitä tarvitsisi ottaa huomioon rakennuslakia sovellettaessa. Omaa näkemystään valitusoikeuden olemassa olosta hakija perustelee sillä, että tekijänoikeus säännönmukaisesti rinnastetaan omistusoikeuteen ja tekijänoikeuden loukkaus omistusoikeuden loukkaukseen.

Joulukuun 15. päivänä 1995 tehdyssä lausuntopyynnön täydennyksessä hakija toimittaa lisäaineistoksi kopion Helsingin kaupungin parvekelasitusta koskevista rakentamistapamääräyksistä. Hakija toteaa, että vaikka Helsingin määräykset eivät koskekaan rakentamista Turussa, ne edustavat sellaista asiantuntemusta ja sellaisia yleisiä periaatteita, että vastaavien sääntöjen soveltaminen koko maahan on toivottavaa. Hakijan mielestä määräykset heijastavat myös vallitsevaa käsitystä arkkitehtuurin tekijänoikeudesta.

Lausuntopyynnön liitteenä on rakennuksesta kuvia ilman parvekelasitusta, kuva tehdystä mallilasituksesta, alkuperäinen julkisivupiirustus sekä parvekelasituksen rakennuspiirustus. Liitteinä ovat lisäksi Turun ja Porin lääninoikeuden tutkimattajättämispäätös A:n Turun rakennuslautakunnan päätöksestä tekemästä valituksesta, Turun rakennuslautakunnan

parvekelasituksesta tekemä lupapäätös liitteineen sekä ote Turun kaupunkikuvaneuvottelukunnan pöytäkirjasta.

Hakija on toistanut Turun rakennusvalvontatoimistolle esittämänsä näkemykset lausuntopyynnössään.

Asunto Oy X:n vastine

Lausuntopyynnön kysymys 1:

Vastineen antaja toteaa, että lausuntopyynnön kohde edustaa kokonaisuutena 1970-luvun tyyppillistä asuntotuotantoa ja että tuotantotekniset näkökohdat ovat tuolloin sanelleet arkkitehtoniset ratkaisut. Tuohon aikaan ei ole niinkään kiinnitetty huomiota arkkitehtonisesti omaperäisiin ja yksilöllisiin ratkaisuihin, vaan kohteiden toteuttamispäätökset ovat ratkaiseviltä osiltaan perustuneet mainittuihin teknis-taloudellisiin näkökohtiin. Kohteita toteuttaneiden niin sanottujen gryndereiden intressissä oli ohjata asuntorakentamisen suunnittelua mahdollisimman paljon standardituotannon vaatimusten mukaisesti, eikä rakennushankkeita markkinoitaessa kiinnitetty millään tavoin erityistä huomiota yksilöllisiin arkkitehtonisiin suunnitteluratkaisuihin, ei ainakaan merkittävässä määrin kohteiden julkisivuihin ja yleisilmeeseen liittyviin ratkaisuihin. Vastineen antajan mukaan kaikki edellä sanottu pätee myös lausuntopyynnön kohteen suunnitteluun ja rakennusten muodostamaan kokonaisuuteen.

Vastineessa viitataan korkeimman oikeuden niin sanottua tyyppitaloa (pientaloa) koskevaan ratkaisuun (KKO 1989:149), jossa tyyppitalon ei katsottu nauttivan tekijänoikeussuojaa rakennustaiteen tuotteena, koska se ei arkkitehtonisilta elementeiltään eikä myöskään kokonaisuutena ollut riittävän itsenäinen ja omaperäinen. Vastineen antajan mielestä nyt käsiteltävien rakennusten kohdalla voidaan ehkä perustellusti sanoa, "ettei kukaan muu olisi suunnitellut niitä samalla tavalla", mutta että tämä ei sinänsä osoita mitään erityistä itsenäisyyttä tai omaperäisyyttä arkkitehtonisissa ratkaisuissa. Vastineessa viitataan lisäksi oikeuskäytäntöön, jossa on myös kiinnitetty huomiota rakennuksen yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin suhteessa yleisesti kaupan oleviin vastaavanlaisiin rakennuksiin arvioitaessa rakennustaiteellisen teoskynnyksen ylittymistä. Lausuntopyynnön kohteena olevien rakennusten arkkitehtoniset ratkaisut eivät eroa kaupunkien keskusta-alueilla 1970-luvulla toteutettujen vapaarahoitteisten asuntorakennuskohteiden ratkaisuista. Siten rakennusten teoskynnys ei vastineen antajan mukaan ylittyisi, eivätkä arkkitehtisuunnitelmat nauttisi tekijänoikeudellista suojaa.

Lausuntopyynnön kysymys 2:

Vaikka lausuntopyynnön kohteena olevat rakennukset eivät vastineen antajan mielestä nautikaan tekijänoikeussuojaa, myös tätä kysymystä kommentoidaan vastineessa.

Niin sanotun respektioikeuden suhteen rakennukset ovat vastineen mukaan usein erityisasemassa, koska niiden käyttö vuosien varrella saattaa vaatia suurehkojakin teknisiä muutoksia, jotka ovat asiallisesti täysin perusteltavissa. Puheena olevassa tapauksessa ulkonevien parvekkeiden

lasittaminen vähentää huomattavasti parvekkeiden kulumista säärasituksissa ja säästää tällä tavoin sekä parvekkeiden että julkisivujen tulevia korjauskustannuksia. Mainittu peruste on sekä teknillinen että tarkoituksenmukaisuusperuste.

Parvekkeiden lasittaminen lisää myös huomattavasti asumismukavuutta ja viihtyvyyttä tuomalla huoneistossa asuville mahdollisuuden oleskeluun parvekkeilla myös aikaisin keväällä ja myöhään syksyllä. Tämä on vastineen antajan mukaan tarkoituksenmukaisuusperuste.

Lausuntopyynnön kysymys 3:

Vastineen antaja ei katso olevan tarvetta lausua tästä kysymyksestä asian ollessa korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavana.

Vastineen liitteenä ovat A:n ja Asunto Oy X:n lausunnot Turun rakennusvalvontatoimistolle.

Turun rakennusvalvontatoimistolle antamassaan lausunnossa vastineen antaja toteaa rakennusten arkkitehtuurista, että erikoista rakennuksissa on keraamisilla laatoilla päällystetyt elementtirakenteiset julkisivupinnat. Parvekelasituksen hyödystä todetaan lausunnossa, että parvekelasitukset poistavat sään aiheuttamat rasitukset, muun muassa estävät tasojen rapautumisen parvekerakenteissa, joissa ei vielä 1970-luvulla käytetty pakkasenkestävää betonia. Lasitukset estävät myös noen ja pölyn siirtymisen ulkoa huoneisiin, vähentävät liikenteestä aiheutuvaa melua sekä alentavat lämmityskustannuksia. Parvekelasituksesta saatavan merkittävän taloudellisen hyödyn vuoksi valtio tukee lasituksia korjausavustuksilla.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Tekijänoikeussuoja

Tekijänoikeuslain (404/61) 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Teoslajeista mainitaan lainkohdassa esimerkkinä muun muassa rakennustaiteen tuote.

Tekijänoikeudella suojataan kaikkia luovan työn tuotteita niiden käyttötarkoituksesta riippumatta. Tekijänoikeussuojan edellytyksenä on, että teos yltää niin sanottuun teostasoon. Teostason arvioimiseksi ei laissa ole annettu säännöksiä, vaan arviointi tehdään yksittäistapauksissa harkinnan perusteella. Tärkeimpänä vaatimuksena on, että tuotteen tulee olla itsenäinen ja omaperäinen ja että se ilmentää tekijänsä persoonallisuutta. Teostasovaatimuksen katsotaan yleensä täyttyvän, kun teos on niin itsenäinen ja omaperäinen, että kenenkään muun kuin tekijän ei voitaisi olettaa päätyvän muodoltaan samanlaiseen lopputulokseen itsenäisesti vastaavaan työhön ryhtyessään.

Tekijänoikeussuojan kannalta teoksen kirjallisella tai taiteellisella tasolla ei ole merkitystä.

Tekijänoikeudella suojataan teoksen ilmaisumuotoa. Sen sijaan lopputuloksen taustalla olevia ideoita, aiheita, periaatteita, tietosisältöä tai yksittäisiä tietoja ei sellaisenaan suojata, vaan uudenlaisessa ilmaisumuodossa ne ovat vapaasti käytettävissä.

Tekijänoikeus syntyy aina teoksen luojalle eli luonnolliselle henkilölle. Tekijänoikeus on tekijänoikeuslain 43 §:n mukaan voimassa, kunnes seitsemänkymmentä vuotta on kulunut tekijän kuolinvuodesta.

Tekijän taloudellisista oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain 2 §:ssä, jonka mukaan tekijänoikeus tuottaa tietyin rajoituksin yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin muuttamattomana tai muutettuna, käännöksenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain 3 §:ssä. Sen mukaan tekijän nimi on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappaleita tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Lisäksi säännöksessä kielletään teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa loukkaavalla tavalla tai teoksen saattaminen yleisön saataviin sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä. Moraalisista oikeuksista luopumista on rajoitettu tekijänoikeuslain 3 §:n 3 momentin säännöksellä, jonka mukaan tekijä voi luopua moraalisisista oikeuksistaan vain laadultaan ja laajuudeltaan rajoitetun käyttämisen kyseessä ollessa.

Rakennustaiteen tuote

Rakennustaiteen tuotteita ovat sekä valmiit rakennukset että rakennuksen piirustukset, jotka molemmat ovat saman rakennusteoksen kappaleita. Myös rakennuksen on tekijänoikeussuojaa saadakseen yllettävä teostasoon. Tekijänoikeussuojaa saavan rakennuksen tulee olla yksilöllisesti suunniteltu. Rakennuksen omaperäisyys ja ainutlaatuisuus voi olla havaittavissa joko rakennuksen julkisivussa tai sen sisäosissa. Tekijänoikeussuojaa eivät kuitenkaan saa yksinkertaiset, itsestään selvät rakenneratkaisut. Oikeuskirjallisuudessa T.M. Kivimäki on esittänyt, että saadakseen tekijänoikeussuojaa rakennuksen tulee "edustaa jotakin taiteellista lisää" (Kivimäki: Uudet tekijänoikeus- ja valokuvauslait, 1966, s. 28). Lisäksi hän on katsonut, että "teknilliskonstruktiiivisten aiheiden ohella tulee siis rakennuksen sisältää oleellisia esteettisiä elementtejä" ja että "rakennuksen ei-taiteelliset osat, esim. huoneiden jaotus, ovat suojaa vailla ja niiden toisintaminen on sallittua".

Ruotsin tekijänoikeuslain valmistelutöissä (SOU 1956:25, s. 77) on todettu, että rakennuksia on aiemmin arvioitu lähinnä esteettiseltä kannalta, koriste-esineinä. Nykyään pidetään kuitenkin itsestään selvänä, että arvioinnissa on samanaikaisesti kiinnitettävä huomiota sekä esteettisiin näkökohtiin että käytön huomioon ottamiseen. Mietinnössä on myös todettu, että käyttötaiteen tuotteiden, jollaisina myös rakennuksia pidetään, muotoilu perustuu pitkälti käyttötarkoituksen sanelemiin luonnollisiin ja teknisiin edellytyksiin ja että taiteellisen luomistyön osuus tällaisessa tapauksessa jää pieneksi (s. 78).

Oikeuskäytännöstä voidaan mainita korkeimman oikeuden ratkaisu KKO 1989:149, jossa arkkitehdin suunnitteleman tyyppitalon ei katsottu nauttivan tekijänoikeussuojaa rakennustaiteen tuotteena. Ratkaisussa katsottiin, että rakennus ei ollut riittävän omaperäinen ja itsenäinen arkkitehtonisilta elementeiltään eikä myöskään kokonaisuutena.

Tekijänoikeuslaissa on teostasoon yltävän rakennuksen tekijänoikeuden haltijan yksinoikeutta rajoitettu. Lain 25 e §:n nojalla saa omistaja tekijän luvatta muuttaa rakennusta ja käyttöesineitä, mikäli teknilliset tai tarkoituksenmukaisuussyyt sitä vaativat. Säännöksessä ei tarkenneta, mitä teknillisillä tai tarkoituksenmukaisuussyillä tarkoitetaan. Lain valmistelutöissä asiasta todetaan seuraavaa:

"Rakennusteokset palvelevat tavallisesti ensi sijassa käytännöllistä tarvetta. Asian luonnosta sen vuoksi johtuu, että kysymyksen ollessa sellaisesta teoksesta tekijän edun tietyissä olosuhteissa täytyy väistyä käytännöllisten ja teknillisten vaatimusten tieltä. Sama soveltuu myös käyttöesineisiin. Mainitun sisältöisen säännöksen ottaminen lakiehdotukseen on näyttänyt perustellulta. Se muodostaa rajoituksen tekijälle ehdotuksen 3 §:n 2 momentin mukaan kuuluvaan oikeuteen (droit au respect -sääntöön) ja sitä on sen vuoksi tulkittava ahtaasti. Syyn muuttamiseen tulee olla joskaan ei ehdottomasti välttämättömän, niin kuitenkin objektiivisesti katsoen tarpeellisen, jotta rakennus tai esine voisi täyttää hyötytehtävänsä. Jos muutos tosiasiallisesti on tuollaisen syyn vaatima, saataisiin siihen ryhtyä ei vain tekijän suostumuksesta, vaan vieläpä silloinkin kun muutoksesta aiheutuisi sellainen teoksen muuttaminen taiteellisessa suhteessa, jota tekijä aiheellisesti voisi pitää arvoaan ja omalaatuisuuttaan loukkaavana". (komiteanmietintö 1953:5, s. 55—56)

Tekijänoikeuslain 2 luvussa säädettyjä rajoituksia tulee tulkita suppeasti. Jos rakennusteos tai sen osa saa suojaa tekijänoikeuslain 1 §:n nojalla, muuttamiseen saa ryhtyä ainoastaan esimerkiksi käytännöllisistä, rakennuksen normaalia käyttötarkoitusta palvelevista syistä. Rakennuksen muuttamisen sallittavuuden rajoista ei voida muodostaa yleisiä sääntöjä, vaan ratkaisu tulee tehdä kussakin yksittäistapauksessa erikseen.

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt rakennuksen ja rakennuspiirustusten tekijänoikeutta lausunnoissa 1987:6 ja 1995:10 sekä rakennuspiirustusten tekijänoikeutta lausunnossa 1988:7.

Asunto Oy X:n rakennukset

Tekijänoikeusneuvosto toteaa aluksi, että lausuntopyynnön kohteena olevien rakennusten arvioinnissa keskitytään yksinomaan rakennusten julkisivujen muodostamien kokonaisuuksien arvioimiseen.

Asunto Oy X, joka on rakennettu v. 1975—77, käsittää kolme kuusikerroksista taloa, joista kaksi liittyy nivelellä toisiinsa. Rakennusten julkisivurakenteena on käytetty laattapintaisia ruutuelementtejä. Laatat ovat luonnonvalkoisia. Pohjakerrosten julkisivupinnat ovat puhdasbetonia. Rakennusten parvekkeet ovat puolittain sisäänvedetyt, puolittain julkisivusta ulkonevat. Lisäksi osa parvekkeista on vierekkäin olevia kaksoisparvekkeita. Parvekkeiden sivukaiteet, samoin kuin

kaksoisparvekkeiden välikaiteet, ovat seinästä ja betonikaiteesta irti olevia teräskehäisiä teräslankalaselementtejä. Rakennusten julkisivuihin on parvekkeiden lisäksi sijoitettu ikkunaelementtejä siten, että ikkunoiden välillä on ainoastaan noin kahden seinän paksuuden verran laatoitettua seinäpintaa. Seinäelementit, joihin ikkunat on sijoitettu, on muotoiltu siten, että ikkuna ja sen alla oleva laatoitettu osuus on kehystetty rakennuksen seinästä ulkonevalla laatoituksella. Leveät ikkunaelementit parvekkeiden välissä ilman leveitä seinäosuuksia saavat aikaan vaikutelman koko rakennuksen levyisestä ikkunasta. Tämän "horisontaalisen ikkunan" vastapainoksi rakennuksen portaikkojen ulkoseinät, jotka on tehty lasielementeistä, muodostavat "vertikaalisen ikkunan".

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyynnön kohteena olevien Asunto Oy X:n rakennusten suunnittelu pohjautuu pitkälti rakennusten käyttötarkoitukseen. Parvekkeet ja porraskäytävät ovat kuuluneet jo kauan olennaisena osana kerrostalorakentamiseen. Leveät ikkunaelementit ja portaikkojen lasittaminen eivät ole sellaisia rakenneratkaisuja, joissa ilmenisi teostasoon vaadittavaa omaperäisyyttä. Tällaisia rakenneratkaisuja eivät ole myöskään puolittain ulkonevat parvekkeet tai laattojen käyttäminen rakennusten julkisivumateriaalina.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyynnön kohteena olevien rakennusten julkisivut tai rakennusten ulkomuodot eivät ole arkkitehtonisilta elementeiltään eivätkä myöskään kokonaisuutena riittävän itsenäisiä ja omaperäisiä yltääkseen tekijänoikeudelliseen teostasoon.

Vastaukset hakijan esittämiin kysymyksiin

Kysymykset toistetaan selvyuden vuoksi.

1. Suojaako tekijänoikeus Asunto Oy X:n rakennuksia?

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyynnön kohteena olevat rakennukset eivät julkisivujensa tai ulkomuotonsa puolesta saa tekijänoikeussuojaa.

2. Loukkaako yhtiön suunnittelema parvekkeiden lasitus hakijan tekijänoikeutta?

Tekijänoikeusneuvosto viittaa edellä kysymykseen 1 antamaansa vastaukseen. Lisäksi tekijänoikeusneuvosto toteaa seuraavan.

Tekijänoikeuslain 25 e §:n nojalla omistaja saa tekijän luvatta muuttaa rakennusta ja käyttöesineitä, mikäli teknilliset tai tarkoituksenmukaisuussyyt sitä vaativat. Koska lausuntopyynnön kohteena olevat rakennukset eivät yllä teostasoon, tekijänoikeusneuvosto ei ota lausunnossa kantaa parvekelasituksen sallittavuuteen.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että rakennuksen muutostöiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen saattaa tekijänoikeuslain säännösten lisäksi vaikuttaa esimerkiksi rakennussuunnittelussa sekä rakennuksen suunnitelleen arkkitehdin ja rakennuksen omistajan välisessä suhteessa perinteisesti noudatettu "hyvä tapa".

3. Onko tekijänoikeus luonteeltaan sellainen oikeus, ettei esimerkiksi rakennuslupa voi sitä välittömästi koskea?

Tekijänoikeus on henkisen luomistyön tulokseen kohdistuva oikeus, jolla on sekä taloudellinen että moraalinen puoli. Teoskappaleeseen saattaa kohdistua myös muunlaisia oikeuksia, esimerkiksi omistusoikeus, jolloin tekijänoikeuden ja muun oikeuden välille saattaa muodostua ristiriita. Tekijänoikeuslaissa on ratkaistu joitakin erilaisten oikeuksien välisiä ristiriitoja. Esimerkiksi teoskappaleen luovutukseen ei sisälly tekijänoikeuden luovutusta, mutta siitä huolimatta teoskappaleen ostaja saa luovuttaa teoskappaleen edelleen ilman tekijänoikeuden haltijan lupaa. Tekijän moraaliset oikeudet sen sijaan ovat taloudellisia oikeuksia pysyvämmät, ja tekijällä on aina oikeus tulla mainituksi teoksen tekijänä. Moraalisista oikeuksistaan tekijä voi luopua vain hyvin rajoitetusti.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että tekijänoikeuslaissa on rajoitettu teostasoon yltävän rakennuksen tekijänoikeuden haltijan yksinoikeutta. Lain 25 e §:n nojalla omistaja saa tekijän luvatta muuttaa rakennusta ja käyttöesineitä, mikäli teknilliset tai tarkoituksenmukaisuussyyt sitä vaativat.

Tekijänoikeusneuvoston tehtävänä on antaa vain tekijänoikeuslain soveltamista koskevia lausuntoja. Tekijänoikeusneuvosto ei voi ottaa kantaa siihen, perustaako tekijänoikeus haltijalleen rakennuslaissa säädetyn valitusoikeuden. Kysymyksen ratkaiseminen kuuluu tuomioistuimelle.

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa.

Lausuntoon liittyvät Satu Lahtisen ja Anne Stenrosin eriävät mielipiteet.